

ผลกระทบของการพัฒนาการเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม “กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด”^{1/}

ความสำคัญของปัญหา

กลุ่มเกษตรกรนับว่าเป็นองค์กรของเกษตรกรที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาการเกษตรทุกสาขาอาชีพ ตั้งแต่การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ ประมง และอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรเป็นนิติบุคคลในระดับตำบล ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 140 และ 141 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2515 เพื่อให้เกษตรกรสามารถรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเกษตรตั้งแต่รวมกันซื้อ รวมกันขาย รวมกันบริการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และอื่น ๆ ตามปัญหาและความต้องการของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรจึงเป็นองค์กรทางธุรกิจของเกษตรกรโดยมิได้มุ่งหวังเพียงเพื่อผลกำไรเหมือนองค์กรธุรกิจโดยทั่วไป แต่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรให้ดีขึ้นด้วย และจากการสำรวจสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรนิติบุคคล ปีพ.ศ.2533 พบว่า มีกลุ่มเกษตรกรชั้นนำซึ่งมีการส่งเสริมควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจมีฐานะการเงินที่มั่นคงอยู่ถึง 562 กลุ่ม จากจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั่วประเทศ 3,645 กลุ่ม หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.56 ในจำนวนนี้มีกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ร่วมอยู่ด้วย การศึกษาถึงผลกระทบขององค์กรพัฒนาการเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม “กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด” จึงเป็นเรื่องที่ควรกระทำในเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาการเกษตรและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรและเป็นข้อมูลทางวิชาการด้านการพัฒนากลุ่มเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อที่จะศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานบางประการของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด
2. การดำเนินงานพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดตั้งแต่การจัดหาสิ่งของมาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การส่งเสริมเผยแพร่การเกษตรและจริยธรรม การสนับสนุนกิจการด้านศาสนา การส่งเสริมพลเมืองดี การสนับสนุนองค์กรท้องถิ่น
3. ผลกระทบของการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม

^{1/} มนัส ดาเกลี้ยง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดและกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ จะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนา กลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม
2. สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการด้านพัฒนาองค์กรเกษตรกร

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ได้แก่ เกษตรจังหวัดและผู้ช่วยเกษตรจังหวัด พัทลุง หัวหน้างานพัฒนาสถาบันเกษตรกรและกิจกรรมพิเศษจังหวัดพัทลุง นายอำเภอ เกษตรอำเภอ และผู้ช่วยเกษตร อำเภอตะโหนด เกษตรตำบลตะโหนด
2. ข้อมูลจากคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด 5 คน และผู้จัดการกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด
3. ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ได้แก่ รายงานผลการดำเนินงานกลุ่ม เกษตรกรทำนาตะโหนด งบดุล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้อัตราส่วน
2. ใช้ร้อยละ
3. ใช้ correlation coefficient

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา

1. ประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม ได้แก่ การจัดหาสิ่งของมาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การส่งเสริมเผยแพร่จริยธรรม การสนับสนุนกิจกรรมด้านศาสนา การส่งเสริมพลเมืองดี การสนับสนุนองค์กรท้องถิ่น
2. ประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ราคาขายแผ่นดิบ ราคาปุ๋ยเคมี ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ปริมาณผลผลิตข้าว ดอกเบี้ยเงินออม ดอกเบี้ยเงินกู้ ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ ความเป็นคนดี การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำ การเกื้อกูลระหว่างองค์กรท้องถิ่น ความสามัคคีระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม

ช่วงเวลาในการรวบรวมข้อมูล

ช่วงเวลาในการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2534 ถึงกุมภาพันธ์ 2535

ทีมปรึกษา

นางพึงพิศ ดุลยพัชร	ผู้อำนวยการกองพัฒนาการบริหารงานเกษตร
นายโกวิท นวลวัฒน์	หัวหน้ากลุ่มงานเกษตรกร

ผู้ศึกษา

นายมนัส ดาเกลี้ยง นักวิชาการเกษตร 6

ผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด

1. **ประวัติความเป็นมา** เดิมกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด เป็นเพียงกลุ่มธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรเพียง 7 คนในตำบลตะโหนด อำเภอเขาชัยสน (ขณะนี้ขึ้นอยู่กับอำเภอตะโหนด) จังหวัดพัทลุง เมื่อปีพ.ศ. 2514 โดยการสนับสนุนของศูนย์วิจัยการยางคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และใช้ชื่อว่า “กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและรวมขาย” เนื่องจากเกษตรกรไม่เข้าใจว่า “เหตุใดยางแผ่นดิบที่มีน้ำหนักเท่ากันจึงมีราคาต่างกัน” และ “ทำอย่างไรจึงจะไม่ถูกโกงน้ำหนักและกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง” จนถึงปีพ.ศ.2517 คณะกรรมการการกลุ่มต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะช่วยเหลือสมาชิกที่ทำนาซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกรองลงมาจากการปลูกรยางพาราด้วยการซื้อปุ๋ยนาราคาถูกจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกแต่การซื้อปุ๋ยดังกล่าวกลุ่มจะต้องเป็นนิติบุคคล ดังนั้นด้วยการสนับสนุนของนายเวียงชัย โททอง เกษตรอำเภอและ ร.ต.อนุกุล สุภาไชยกิจ นายอำเภอเขาชัยสนขณะนั้น กลุ่มจึงได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ.2517 และใช้ชื่อว่า “กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด”

2. **จำนวนสมาชิก** กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดมีสมาชิกเมื่อแรกตั้งเพียง 67 ครอบครัวและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปีพ.ศ.2533 มีสมาชิก 805 ครอบครัว เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 14 ครอบครัว

3. **พื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก** ปีพ.ศ.2533 สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด มีพื้นที่ทำการเกษตร 23,359 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่ปลูกรยางพารา 13,633 ไร่ ทำนา 8,784 ไร่ ทุเรียน 535 ไร่ เงาะ 270 ไร่ และลองกอง 137 ไร่

4. **โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่ม** กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดถือได้ว่าเป็นองค์กรของเกษตรกรซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรหลาย ๆ คนมาปฏิบัติงานร่วมกัน เมื่อแรกตั้งประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่มเพียง 5 คน หน่วยเกษตรกร 6 หน่วย สมาชิก 67 ครอบครัว และในปี พ.ศ.2521 ได้จัดจ้างพนักงานจำนวน 1 คน ด้วยค่าจ้างเดือนละ 600 บาท โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดได้เติบโตขึ้นจนถึงปีพ.ศ.2533 โครงสร้างของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดประกอบด้วย คณะกรรมการ 5 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณญิก กรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ 3 คน หน่วยเกษตรกร 25 หน่วย ที่ประชุมใหญ่ กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น สมาชิกและพนักงานของกลุ่ม 7 คน ได้แก่ ผู้จัดการ พนักงานสินเชื่อ ผู้ควบคุมสินเชื่อ พนักงานการเงิน พนักงานบัญชี พนักงานตลาด และพนักงานขาย

5. **บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่ม** กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มไว้ดังนี้ **ที่ประชุมใหญ่** เป็นผู้มีอำนาจสูงมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือกำหนดนโยบายการดำเนินงาน ตลอดจนวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น **ผู้ตรวจสอบกิจการ** มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการกลุ่มแล้วรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการกลุ่ม 3 เดือนต่อครั้ง **คณะกรรมการกลุ่ม** เป็นผู้ดำเนินงานทั้งปวงของกลุ่ม มีหน้าที่ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของกลุ่มตามที่คณะกรรมการหรือที่ประชุมใหญ่มอบหมาย

6. **ฐานะทางการเงินของกลุ่ม** เมื่อแรกตั้งกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดมีทุนที่ชำระเต็มมูลค่าเพียง 3,800 บาท แต่ในปีพ.ศ.2533 กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดมีทุนดำเนินงานอยู่ถึง 3,518,203.32 บาท สูงกว่าปีที่ผ่านมา 473,069.90 บาท มีสินทรัพย์หมุนเวียน 10,852,939.80 บาท สูงกว่าปีที่ผ่านมา 299,758 บาท นอกนั้นกลุ่มยังมีสินทรัพย์ถาวร ได้แก่ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และเครื่องใช้สำนักงานมีมูลค่าถึง 424,251.42 บาท

7. ความสามารถในการบริหารงาน เมื่อแรกตั้งกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดยังไม่มีผลตอบแทนสินทรัพย์หรือผลตอบแทนเงินทุน เพราะยังไม่มีการค้าเงินเนื่องจากทุนและความสามารถในการบริหารงานของคณะกรรมการมีอยู่อย่างจำกัดจนถึงปีพ.ศ.2518 ได้เริ่มดำเนินธุรกิจและเจริญก้าวหน้าโดยลำดับ ปรากฏว่า ในปีพ.ศ.2533 มีผลตอบแทนสินทรัพย์ 3.71 สูงกว่าปีที่ผ่านมา 0.9 และมีผลตอบแทนเงินทุน 11.91 สูงกว่าปีที่ผ่านมา 1.74 (ตารางที่ 2)

การพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด

1. การจัดหาสิ่งของมาจำหน่าย สิ่งของที่กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดจัดหาจำหน่ายให้แก่สมาชิกคือ ปุ๋ยนาราคาถูกจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปีพ.ศ.2518 นอกจากปุ๋ยมาแล้ว ยังมีปุ๋ยยางพาราและไม้ผลรวมอยู่ด้วย จนถึง ปี พ.ศ.2521 กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดได้ขออนุมัติจากนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดพัทลุง จัดตั้งร้านค้าของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดขึ้น เพื่อจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สารเคมีในการผลิตยางแผ่นดิบ อุปกรณ์ในการทำยางแผ่นดิบ นอกจากนี้ยังจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับสมาชิก การดำเนินงานในระยะแรกต้องประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ทุนไม่เพียงพอ ไม่ทราบแหล่งสินค้าราคาถูก ไม่ทราบความต้องการที่แน่ชัดของสมาชิก เนื่องจากกลุ่มไม่มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการวางแผน ต่อมากลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด จึงได้ดำเนินการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก แสวงหาแหล่งสินค้าราคาถูก แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนดำเนินงาน จึงทำให้ธุรกิจร้านค้าของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดเจริญก้าวหน้า สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้มากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า ปี พ.ศ. 2518 จำหน่ายสินค้าให้สมาชิกได้เพียง 5,293 บาท เฉลี่ยซื้อต่อสมาชิก 1 คน เท่ากับ 33.28 บาท แต่ในปี พ.ศ.2533 จำหน่ายสินค้าให้สมาชิกได้ถึง 1,865,327 บาท เฉลี่ยยอดซื้อต่อสมาชิก 1 คน เท่ากับ 2,317.17 บาท (ตารางที่ 1)

2. การรวบรวมผลผลิต กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดได้รวบรวมผลผลิต คือ ยางแผ่นดิบออกจำหน่ายในปี พ.ศ.2519 โดยวิธีประมูลราคา แต่พ่อค้าประมูลมักจะฮั้วกัน กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด จึงเปลี่ยนยุทธวิธีจาก “ให้ตลาดมาหา” มาเป็น “ออกมามาหาตลาด” ในระยะแรกการหาตลาดใช้วิธีการเดาสุ่ม พบร้านใดก็ขายร้านนั้นร้านแรกให้ราคา 18 บาทต่อกิโลกรัม ร้านที่สอง 17.80 บาท ร้านที่สาม 17.60 บาท ลดราคาลงเรื่อย ๆ จึงต้องกลับมาขายร้านแรกซึ่งได้ราคาดีกว่า ต่อมากลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดสามารถติดต่อกับพ่อค้าส่งออกยางพาราได้โดยตรง จากความพยายามของกลุ่ม ทำให้กลุ่มรวบรวมยางแผ่นดิบจากสมาชิกได้เพิ่มขึ้น โดยในปี 2533 รวบรวมยางแผ่นดิบของสมาชิกได้ 1,059,680 กิโลกรัม สูงกว่าปีที่ผ่านมา 38,456 กิโลกรัม (ตารางที่ 1)

3. การให้เงินกู้ กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดเริ่มให้เงินกู้แก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้ในการลงทุนพัฒนาการเกษตร มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2519 โดยกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 26,000 บาท แต่มีสมาชิกขอเพียง 24,900 บาท ประเภทของเงินที่กลุ่มให้กู้แบ่งออกเป็น เงินกู้ระยะสั้น ตั้งแต่ 1 ปี ถึง 15 เดือน และเงินกู้ระยะปานกลาง ตั้งแต่ 3 - 5 ปี การให้เงินกู้ของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมดได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปี พ.ศ.2533 กลุ่มให้สมาชิกกู้เงินระหว่างปีถึง 5,787,300 บาท เฉลี่ยเงินกู้ต่อสมาชิก 1 คน เท่ากับ 14,954 บาท และเงินกู้คิดอัตราดอกเบี้ยจากสมาชิกร้อยละ 12.5 บาท/ปี (ตารางที่ 1)

4. การรับฝากเงิน กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด เปิดรับฝากเงินจากสมาชิกและลูกหลานสมาชิกมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดต้องการระดมทุนมาใช้ดำเนินงาน รวมทั้งต้องการให้สมาชิกมีเงินออม โดยในปีแรกรับเงินฝากได้เพียง 1,099,661 บาท แต่ในปี พ.ศ.2533 มีเงินรับฝากระหว่างปี อยู่จำนวน 11,267,858 บาท (ตารางที่ 1) แบ่งเป็นฝากออมทรัพย์ 651,329 บาท ฝากเผื่อเรียก 3,513,730 บาท และฝากประจำ 7,102,799 บาท (ตารางที่ 3) โดยกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดคิดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกดังนี้ ประเภทฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.2 บาท/ปี ประเภทฝากประจำอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาท/ปี และฝากเผื่อเรียกอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.5 บาท/ปี (ตารางที่ 3)

5. การส่งเสริมเผยแพร่การเกษตรและจริยธรรม จากเอกสารรายงานผลการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดพบว่า กลุ่มได้ดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่การเกษตรสู่สมาชิกหลายวิธีการ เช่น การฝึกอบรม โดยในปี พ.ศ.2533 อบรมสมาชิกด้านการเกษตร 27 ครั้ง สมาชิกเข้ารับการฝึกอบรม 685 คน (ตารางที่ 1) สำหรับเรื่อง ที่อบรมนั้น คณะกรรมการกลุ่มระบุว่า ส่วนใหญ่จะอบรมเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น การทำสวนยางพารา การทำนาปลูกไม้ผล นอกจากนี้ มีการพาคณะกรรมการ หัวหน้าหน่วยเกษตรกรรมและสมาชิกไปทัศนศึกษา การจัดการประกวดยางแผ่นดิบ และการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ไม้ผล เป็นต้น ในด้านการส่งเสริมเผยแพร่จริยธรรมนั้น กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดมีนโยบายงดเว้น การจำหน่ายสินค้าที่นำมาซึ่งอบายมุข และผู้จัดการกลุ่มได้เป็นวิทยากรบรรยายธรรมให้กับเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นลูกหลานสมาชิก

6. การสนับสนุนกิจการด้านศาสนา สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดประกอบด้วย ไทยพุทธ ร้อยละ 60 ไทยมุสลิมร้อยละ 40 โดยกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดให้การสนับสนุนทั้งศาสนาพุทธและอิสลามโดยเท่าเทียมกัน ในด้านศาสนาพุทธนั้น ทางกลุ่มได้ร่วมทำบุญเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ในช่วงเทศกาลถือศีลออก ทางกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดจะจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาทุนให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป ซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม

7. การส่งเสริมพลเมืองดี กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดได้ส่งเสริมพลเมืองดีด้วยการคัดเลือกแต่คนดีเข้ามาเป็นสมาชิก โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นกรณีพิเศษ คือ ต้องเป็นบุคคลที่ขยันทำมาหากิน ไม่ติดในอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริต นอกนั้นทางกลุ่มยังจัดให้มีการประกวดสมาชิกดีเด่น และบุคคลที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม เป็นประจำทุกปี และเนื่องในโอกาสวันสงกรานต์ ทางกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดจะจัดงานวันกตัญญู เปิดโอกาสให้คนหนุ่มคนสาวได้แสดงความกตัญญูแก่ผู้สูงอายุอีกด้วย

8. การสนับสนุนองค์กรท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดไม่มีนโยบายดำเนินงานโดยโดดเดี่ยว แต่มีนโยบายสนับสนุนแกื่อกูลต่อองค์กรต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น เช่น สนับสนุนสภาตำบลตะโหนดเกี่ยวกับเครื่องเขียนแบบพิมพ์ สนับสนุนสถานีอนามัยตำบลตะโหนด เช่น การเผยแพร่สาธารณสุข รวมทั้งสนับสนุนกิจการของโรงเรียน เช่น การเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนรวมทั้งสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและยุวเกษตรกร

ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม

1. ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจ จากการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 ราคาขายแผ่นดิน สมาชิกจำหน่ายยางแผ่นดิน ได้ราคาที่สูงกว่าราคาท้องถิ่นมาโดยตลอด และจากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของราคายางแผ่นดิน ที่กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ขายได้ (ราคาที่สมาชิกได้รับโดยกลุ่มยังไม่หักค่าบริการร้อยละ 5) กับราคาท้องถิ่นในรอบ 10 ปี (พ.ศ.2524 - 2533) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 พบว่า มีความสัมพันธ์หรือมีความแตกต่างอย่างมีนัย-สำคัญทางสถิติและโดยเฉพาะปี พ.ศ.2533 พบว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดรวบรวมยางแผ่นดิน จากสมาชิกได้ 1,059,680 กิโลกรัม กลุ่มชายในราคากิโลกรัมละ 18.16 บาท ในขณะที่ราคาท้องถิ่น กิโลกรัมละ 17.35 คิดเป็นมูลค่าที่ขายได้สูงกว่า 858,340 บาท เฉลี่ยกลุ่มชายให้สมาชิกได้สูงกว่า 1,066.26 บาท ต่อครอบครัว (ตารางที่ 1)

1.2 ยกระดับคุณภาพยางแผ่นดิน กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดสามารถพัฒนาคุณภาพยางแผ่นดินของสมาชิก จาก ชั้น 3 และ 4 มาเป็นชั้น 1 และ 2 ทำให้สมาชิกได้ราคายางแผ่นดินสูงขึ้น เช่น ราคาท้องถิ่น ยางแผ่นดินชั้น 1 ราคา 16.87 บาท/กก. ชั้น 2 ราคา 16.57 บาท/กก. ชั้น 3 ราคา 16.32 บาท/กก. และชั้น 4 ราคา 16.07 บาท/กก. สมาชิกที่ผลิตยางแผ่นดินชั้น 1 จะได้ราคาสูงกว่ายางแผ่นดิน ชั้น 2 เป็นเงิน 0.31 บาท/กก. ชั้น 3 เป็นเงิน 0.55 บาท/กก. ชั้น 4 เป็นเงิน 0.80 บาท/กก. และสมาชิกที่ผลิตยางแผ่นดิน ชั้น 2 จะได้ราคาสูงกว่ายางแผ่นดิน ชั้น 3 เป็นเงิน 0.25 บาท/กก. ชั้น 4 เป็นเงิน 0.50 บาท/กก.

1.3 ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภค ในราคาสินค้าที่เท่ากัน ถ้าสมาชิกต้องเข้ามาซื้อในตัวจังหวัด และอำเภอ เมื่อต้องเดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทาง จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไป-กลับ 20 บาท เมื่อเข้ามาตัวจังหวัด และเสียค่าใช้จ่ายไป - กลับ 30 บาท เมื่อเข้ามาตัวอำเภอ ถ้าสมาชิกมาซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภค ที่ร้านค้าของกลุ่มก็ไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าว และในปี พ.ศ.2533 กลุ่มจำหน่ายสินค้าระหว่างปีให้แก่สมาชิก มีมูลค่าถึง 1,865,327 บาท

1.4. การทำนาคนสภาพอยู่ได้ โดยไม่ต้องซื้อข้าวจากภายนอกมาบริโภค จากการสำรวจในปี พ.ศ.2533 พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด มีพื้นที่การทำนาอยู่ 8,784 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 300 กก./ไร่ จึงสามารถผลิตเป็นข้าวเปลือกได้ปีละ 2,635,200 กิโลกรัม และสมาชิก 805 ครอบครัว มีสมาชิกครอบครัวละ 5 คน รวมแล้วมีประชากร 4,025 คน ถ้าคนภาคได้ 1 คน บริโภคข้าวคิดเป็นข้าวสาร 112.32 กิโลกรัม ต่อปี ครอบครัวสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดจะบริโภคข้าวคิดเป็นข้าวสาร 452,088 กิโลกรัม/ปี จำนวนเป็นข้าวเปลือกได้ 1,412,775 กิโลกรัม เมื่อหักจากข้าวเปลือกที่ผลิตได้จะเหลือข้าวเปลือกต้นละ 3,000 บาท สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดจะมีรายได้จากการจำหน่ายข้าวเปลือกรวม 3,667,275 บาท เฉลี่ยแล้ว สมาชิกมีรายได้จากการขายข้าวเปลือก 4,555.62 บาท/ครอบครัว

1.5 สมาชิกและลูกหลานมีเงินออม ปี พ.ศ.2533 กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด รับฝากเงินจากสมาชิก ระหว่างปี ถึง 11,267,858 บาท แบ่งเป็นฝากออมทรัพย์ 651,329 บาท ฝากเผื่อเรียก 3,513,730 บาท ฝากประจำ 7,102,799 บาท (ตารางที่ 3) ซึ่งนอกจากสมาชิกจะมีเงินออมแล้วยังได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยจากการฝากออมทรัพย์ร้อยละ 7.2 บาท/ปี เป็นเงินรวม 46,895.68 บาท จากเงินฝากเผื่อเรียกร้อยละ 3.5 บาท/ปี เป็นเงินรวม

122,980.55 บาท จากเงินฝากประจำร้อยละ 9 บาท/ปี เป็นเงินรวม 439,251.91 บาท ส่วนเงินรับฝากกลุ่มเกษตรกร ทำนาตะโหมตจะนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน เช่น ให้สมาชิกกู้ยืม 2,292,000 บาท และซื้อสินค้ามาจำหน่าย 1,609,924 บาท

1.6 สมาชิกมีเงินกู้เพื่อลงทุน ในปี พ.ศ.2533 กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมต ให้เงินกู้แก่สมาชิกระหว่างปี ได้ถึง 8,477,600 บาท เฉลี่ยเงินให้กู้แก่สมาชิก 10,531.18 บาท/ครอบครัว (ตารางที่ 1) เงินกุดังกล่าวสมาชิกสามารถนำไปลงทุนพัฒนาการเกษตร ถ้าสมาชิกจำนวนอสังหาริมทรัพย์จะกู้ไม่เกิน 100,000 บาท และสมาชิกค้าประกันกันเอง กู้ได้ไม่เกิน 150,000 บาท โดยกลุ่มคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12.5 บาท/ปี ซึ่งต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร (อัตราร้อยละ 15 บาท/ปี)

1.7 กลุ่มมีกำไรสมาชิกได้ส่วนแบ่งผลกำไร กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตดำเนินงานมีผลกำไรมาโดยตลอด โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2533 มีกำไรสุทธิ 419,316.92 บาท (ตารางที่ 1) สามารถจ่ายเป็นเงินปันผลให้สมาชิกได้ 152,282 บาท และจ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามปริมาณธุรกิจให้แก่สมาชิกได้ 5,652 บาท

2. ผลกระทบที่มีต่อสังคม การดำเนินการพัฒนาการเกษตรได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคมดังนี้

2.1 เสริมสร้างคนดี ทำให้คนในสังคมเป็นคนดี โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตได้เพิ่มขึ้นทุกปี เช่น ปี พ.ศ.2533 สมาชิกเพิ่มจากปีที่ผ่านมาก จำนวน 14 คน และทุกคนได้รับการคัดเลือก โดยมีคุณสมบัติเป็นคนดี

2.2 พัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมต เป็นองค์กรของเกษตรกรที่ใช้การปกครองในระบบประชาธิปไตย เช่น คณะกรรมการ และหัวหน้าหน่วยเกษตรกรรม ต้องผ่านการคัดเลือกของสมาชิก นโยบายของกลุ่มต้องผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของกลุ่ม จึงนับว่าการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตช่วยพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย

2.3 พัฒนาความเป็นผู้นำ กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตได้ดำเนินงานพัฒนาการเกษตรโดยอาศัยการทำงานร่วมกันในลักษณะกลุ่ม อาศัยพลังของกลุ่มพัฒนาความเป็นผู้นำของคณะกรรมการและสมาชิก จากเกษตรกรซึ่งโดยเฉลี่ยจบประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีความสามารถบริหารธุรกิจเกษตรซึ่งเงินทุนหมุนเวียนนับ 10 ล้านบาท พัฒนาให้สมาชิกเป็นผู้นำด้านการเกษตร โดยสามารถยกระดับคุณภาพงานแผ่นดินให้สูงขึ้น รวมทั้งเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ คือเป็นคนดีมีคุณธรรม

2.4 ก่อให้เกิดความเกื้อกูลระหว่างองค์กรในท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตมีสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยผู้นำองค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ผู้นำศาสนาอิสลาม กำนัน และผู้ใหญ่บ้านซึ่งประกอบอาชีพการเกษตร ด้วยการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมต มีประสิทธิภาพจึงเชื่อมโยงของผู้นำองค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่นให้มีรวมอยู่ด้วยกัน และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมต สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องเขียนแก่สภาตำบล จำหน่ายสินค้าให้แก่ไทยอิสลามเนื่องในเทศกาลถือศีลอด รวมทั้งสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และยุวเกษตรกรในแง่การให้ยืมเงินไปลงทุน เป็นต้น

2.5 ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม การพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมต ในลักษณะวางตนเป็นกลางให้การสนับสนุน ไทยพุทธและไทยมุสลิมอย่างเสมอภาค มีผลทำให้คนไทยสองศาสนายู่กันด้วยความสามัคคีมาตลอด เวลาของการจัดตั้งกลุ่มเวลา สมาชิกไทยพุทธมีงานไทยมุสลิมช่วย เวลาไทยมุสลิมมีงานไทยพุทธช่วย สังคมของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมตจึงอยู่มาด้วยความร่มเย็นและมั่นคง

บทสรุป

การพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ตั้งแต่การจัดหาสิ่งของมาจำหน่ายการรวบรวมผลผลิต การรับฝากเงิน การให้เงินกู้แก่สมาชิก การส่งเสริมเผยแพร่การเกษตรและจริยธรรม การสนับสนุนกิจการด้านศาสนา การส่งเสริมพลเมืองดี และการสนับสนุนองค์กรท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคมนั้นได้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดได้ทำให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ยึดการเกษตรเป็นอาชีพหลักตลอดมา น่าจะเรียกว่ากลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดทำให้อาชีพการเกษตรของสมาชิกยืนยงมาได้ การดำเนินการดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรที่ยังมิได้เป็นสมาชิก ปรารถนาเข้ามาเป็นสมาชิก แม้ว่ากลุ่มจะเข้มงวดในการคัดเลือกสมาชิกก็ตาม แต่ก็ยังคงปรากฏว่าสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี และจากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด เช่น ความพร้อมเพรียงในการประชุม การแสดงความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ต่อการพัฒนา กลุ่ม รวมทั้งการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ และในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนดนั้นได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าองค์กรของเกษตรกรมีความมั่นคงแข็งแรง จนสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว การพัฒนาการเกษตรย่อมบรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย

เอกสารอ้างอิง

1. กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหนด 2529 รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ปี พ.ศ.2528 โรเนียวเย็บเล่ม
2. กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหนด 2533 รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ปี พ.ศ.2532 โรเนียวเย็บเล่ม
3. กลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหนด 2534 รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ปี พ.ศ.2533 โรเนียวเย็บเล่ม
4. กลุ่มงานเกษตรกร กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร '2534 รายงานสถานภาพกลุ่มเกษตรกรนิติบุคคล ปี 2533 โรเนียวเย็บเล่ม
5. ฝ่ายเกษตรกร กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร 2533 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 140 และ 141 โรเนียวเย็บเล่ม
6. สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหนด 2533 แนวทางพัฒนาการเกษตรตำบลตะโหนด โรเนียวเย็บเล่ม
7. เอกสารงบประมาณการเงินของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหนด ปี บัญชี 2531 - 2533

ตารางที่ 1 แสดงสถิติข้อมูลกลุ่มเกษตรกรทำนา ตะใหม่ในรอบ 10 ปี (พ.ศ.2524-2533)

รายการ	ปี (พ.ศ.)									
	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533
สมาชิก (ครอบครัว)	558	586	600	657	690	751	753	763	791	805
หน่วยเกษตรกร (หน่วย)	5	6	7	16	18	23	25	25	25	25
เฉลี่ยสมาชิก (ครอบครัว/หน่วย)	111	97	85	41	38	32	30	30	31	32
จำหน่ายสินค้าระหว่างปี (บาท)	-	-	-	-	-	-	-	1,931,419	2,528,694	1,865,327
การรวบรวมยกแผ่นดินระหว่างปี										
5.1 จำนวน (ครั้ง)	16	16	18	22	35	40	27	23	29	34
5.2 นำหนัก (ก.ก.)	397,305	358,216	438,293	793,458	965,461	1,330,445	1,863,848	1,757,498	1,021,224	1,059,680
5.3 ราคาซื้อขาย (บาท/ก.ก.)	15.14	13.49	17.19	15.98	15.33	15.95	17.40	22.25	21.31	18.16
5.4 ราคาท้องถิ่น (บาท/ก.ก.)	14.28	12.85	16.40	15.15	14.72	15.32	16.62	21.48	20.44	17.35
5.5 ผลต่างของราคา (บาท/ก.ก.)	0.86	0.66	0.79	0.83	0.61	0.63	0.78	0.77	0.87	0.81
5.6 มูลค่ารวมที่กลุ่มขาย (บาท)	6,015,198	4,832,334	7,534,257	12,769,459	14,800,517	21,200,598	32,430,955	38,659,331	21,762,283	19,328,805
5.7 มูลค่าที่ขายได้สูงกว่า (บาท)	341,682	236,422	346,251	658,570	588,931	838,180	1,453,801	1,337,873	888,464	858,340
5.8 เฉลี่ยกลุ่มขายให้สมาชิกได้สูงกว่า (ยังไม่หักค่าบริการร้อยละ 5) (บาท/ครอบครัว)	612	403	577	1,002.38	853.52	1,116.08	1,930.67	1,753.43	1,123.21	1,066.26

ตารางที่ 2 ความสามารถในการบริหารงาน

รายการ	ปี (พ.ศ.)					
	2528	2529	2530	2531	2532	2533
ทุน	1,290,909	1,904,973	2,240,373.98	2,666,785.66	3,045,733.40	3,518,203.32
สินทรัพย์ทั้งสิ้น	7,143,769	8,704,046	9,530,208.23	11,199,893.21	11,018,202.25	11,277,191.22
กำไรสุทธิ	225,693	296,139	262,519.63	391,369.68	309,961.74	419,316.92
ผลตอบแทน สินทรัพย์	3.15	3.40	2.75	3.49	2.81	3.71
ผลตอบแทน เงินทุน	17.48	15.54	11.72	14.67	10.17	11.91

ผลตอบแทนสินทรัพย์ $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}} \times 100$ ผลตอบแทนเงินทุน $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ทุน}} \times 100$

ตารางที่ 3 การรับฝากเงินระหว่างปีแยกประเภท

รายการ	ปี (พ.ศ.)			หมายเหตุ
	2531	2532	2533	
ฝากออมทรัพย์	447,094.30	967,850.00	651,329.00	ฝากออมทรัพย์อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.2 บาท/ปี
ฝากเผื่อเรียก	3,021,870.10	2,966,565.37	3,513,730.00	ฝากเผื่อเรียกอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.5 บาท/ปี
ฝากประจำ	2,372,302.55	5,047,009.31	7,102,799.50	ฝากประจำอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาท/ปี
รวม	5,841,266.90	8,981,424.60	11,267,858	

สรุปกลไกการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโพก

